

Nota: Het archeologisch vooronderzoek te Plantentuin Meise, fase 1.

**Annelies De Raymaeker
Lente Van Brempt**

**Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Nota: Het archeologisch vooronderzoek te Plantentuin Meise, fase 1.

**Annelies De Raymaeker
Lente Van Brempt**

**Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Nota: Het archeologisch vooronderzoek te Plantentuin Meise, fase 1

Initiatiefnemer:	Agentschap Plantentuin Meise
Projectleiding:	Annelies De Raymaeker
Erkend archeoloog:	Annelies De Raymaeker
Auteurs:	Annelies De Raymaeker Lente Van Brempt
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2018, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

	1	
HOOFDSTUK 1	SAMENVATTING VAN HET UITGEVOERDE BUREAUONDERZOEK	3
HOOFDSTUK 2	RESULTATEN VAN HET PROEFSLEUVENONDERZOEK, FASE 1	9
2.1	BESCHRIJVEND GEDEELTE	9
2.1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	9
2.1.2	<i>Onderzoeksopdracht en vraagstellingen</i>	10
2.2	2.2 ASSESSMENT	15
2.2.1	<i>Beschrijving van het referentie-bodemprofiel</i>	20
2.2.2	<i>Beschrijving van de bodemsporen en vondsten</i>	20
2.2.3	<i>Natuurwetenschappelijke staalnames</i>	23
2.2.4	<i>Datering en interpretatie van het onderzochte gebied</i>	23
2.2.5	<i>Impactbepaling van de geplande werken op het bodemarchief</i>	23
2.2.6	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	23
2.2.7	<i>Conclusie en afweging vervolgonderzoek</i>	23
HOOFDSTUK 3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	26
3.1	ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	26
3.2	GEMOTIVEERD ADVIES	27
3.3	PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	28
BIBLIOGRAFIE		29
BIJLAGEN		30
	<i>Bijlage 1: Overzichtsplan</i>	30
	<i>Bijlage 2: Foto-inventaris proefsleuvenonderzoek</i>	31
	<i>Bijlage 3: Sporeninventaris proefsleuvenonderzoek</i>	32
	<i>Bijlage 4: Bodemprofielen</i>	33
	<i>Bijlage 5: Dagrapporten proefsleuvenonderzoek</i>	34

Hoofdstuk 1 Samenvatting van het uitgevoerde bureauonderzoek

In 2016 werd door *Monument Vandekerckhove nv* een archeologienota zonder ingreep in de bodem (bestaande uit een bureauonderzoek) ingediend naar aanleiding van de bouw van een nieuw serrecomplex in de Plantentuin Meise (prov. Vlaams-Brabant)¹. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek werd een Programma van Maatregelen (PVM) opgemaakt voor de uitvoering van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem. Deze dient uitgevoerd te worden in twee fasen.

Hierbij volgt de samenvatting van het bureauonderzoek uitgevoerd door Veraart & Maréchal² in 2016. Het projectgebied situeert zich op de rand van de gemeenten Meise en Wemmel, op het domein van de Nationale Plantentuin van België (Fig. 1.1). Het projectgebied zelf ligt in de gemeente Wemmel, halfweg tussen het centrum van Wemmel en het centrum van Grimbergen, op 1 km ten zuiden van het centrum van Meise. De Plantentuin is een domein van ca. 92 ha met meerdere serres en gebouwen, en wordt begrensd door de dorpskern van Meise in het noorden, de Nieuwelaan in het oosten, een nieuwbouwwijk in het zuiden (J.B. Van Gyjsellaan) en een kasteeldomein in het westen. Het projectgebied heeft een afhellend profiel van zuid (ca. 41 m TAW) naar noord (ca. 36 m TAW) (Fig. 1.2) en ligt op een oost-west georiënteerde rug in het landschap. De bodemkaart voor het projectgebied toont een antropogene bodem, maar droge of natte leemgronden zonder profielontwikkeling in de onmiddellijke omgeving. Ook de bodemerosie moet worden geëxtrapoleerd van percelen in de omgeving, die middelmatig tot hoge waarden aangeven.

Op het projectgebied zelf is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw tonen het projectgebied als onderdeel van het kasteeldomein van Bouchout, op de locatie van de fruitgaard of moestuin. Op een luchtfoto uit 1971 is reeds de huidige bebouwing zichtbaar. Slechts een klein deel van het projectgebied is onbebouwd en momenteel beschikbaar voor archeologisch onderzoek. Op het noordelijke deel bevinden zich serres.

Op het terrein wordt een nieuw serrecomplex met bijhorende polyvalente ruimte gebouwd (Fig. 1.3, Fig. 1.5, Fig. 1.6). Voor de serre wordt het terrein genivelleerd, wat een afgraving tussen 0 en 1,35 m onder het maaiveld zal vereisen. Bovendien wordt een kelderverdieping van 1,35 m onder het maaiveld voorzien. De polyvalente ruimte noodzaakt een afgraving tussen 1,20 en 1,80 m onder het huidige maaiveld. De serres zullen steunen op schroefpaalfunderingen (schroefblad van 400 mm diameter) die tot 5,5 m onder het maaiveld gaan. Voor het publiek toegankelijke deel (polyvalente zaal) worden keerwanden voorzien die tot 2 m onder het onderste peil van de serre zullen gaan. Voor de nutsleidingen wordt een ingreep van 0,65 m onder het maaiveld voorzien, terwijl er ook drie waterreservoir worden ingepland die tot 2,85 m onder het maaiveld zullen zitten. Het bestaande bureaugebouw in het noorden van het projectgebied wordt enkel gerestaureerd. Hier zullen geen nieuwe bodemingrepen noodzakelijk zijn. Door al deze ingrepen zal voor een aanzienlijk deel van het projectgebied een belangrijke bodemverstoring plaatsvinden, wat het in situ behoud van eventuele archeologische sites onmogelijk maakt.

Het feit dat het projectgebied voor een groot deel onbebouwd is gebleven en gebruikt werd als tuin of moestuin, heeft mogelijk voor een goede bewaring van eventuele archeologische sites gezorgd. De verstoring door de bestaande bebouwing is belangrijk (kelder van 3 m onder het maaiveld, ondergrondse nutsleidingtunnel van 2,5 m onder het maaiveld), maar betreffen slechts een beperkte oppervlakte.

¹ Veraart & Maréchal 2016a.

² Veraart & Maréchal 2016a, 42-43.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek te Plantentuin Meise, fase 1

De archeologische sites in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied tonen een potentieel op sporen uit de metaaltijden, Romeinse periode, late middeleeuwen en nieuwe tijden. Al deze elementen samen maken dat het plangebied een zekere archeologische waarde kan hebben en dat de gegevens van een archeologisch onderzoek kunnen leiden tot een kennisvermeerdering over de al dan niet aanwezige menselijke activiteiten op het terrein en de omliggende gebieden in het verleden.

Om het archeologisch potentieel te kunnen inschatten, is voorgesteld om een vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Het betreft een proefsleuvenonderzoek, om de grondsporen, die kenmerkend zijn voor de archeologische periodes sinds het neolithicum, te kunnen identificeren. Gezien de staat van het terrein bij het opmaken van de archeologienota, dat nog in gebruik was voor de narcissenpluk of bebouwd, werd besloten dit onderzoek in een uitgesteld traject te ondernemen.

Het verdere archeologisch onderzoek dient uitgevoerd te worden in twee fasen (Fig. 1.7). De manier van werken, waarbij eerst de opbouw van de serres in fase 1 dient te gebeuren alvorens de serres uit fase 2 kunnen worden afgebroken, maakt het onmogelijk het volledig archeologisch traject ineens te doorlopen. Na het uitvoeren van fase 1 moet een nota worden opgesteld met programma van maatregelen waaraan al voldaan zal moeten worden alvorens het verdere archeologisch onderzoek in fase 2 kan opstarten.

Deze nota bespreekt de resultaten van fase 1 en het programma van maatregelen.

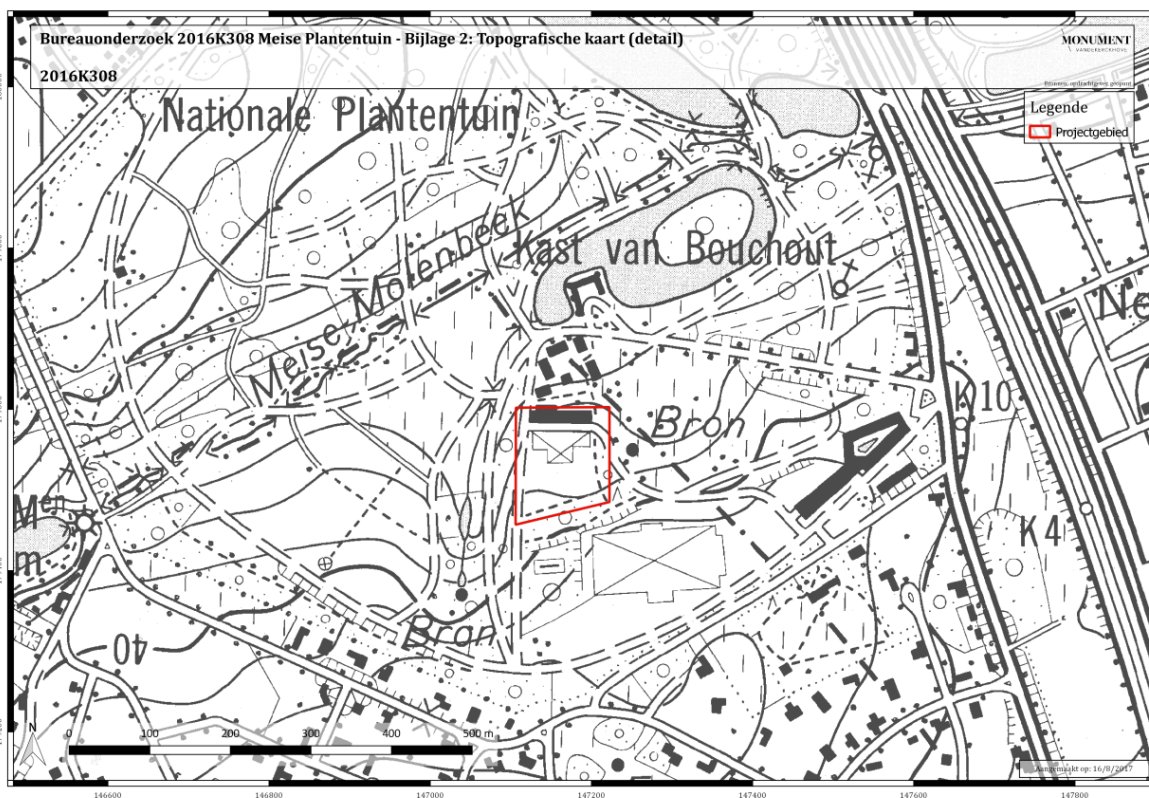

Fig. 1.1: Topografische kaart (detail) met aanduiding van het projectgebied (Bron: Monument Vandekerckhove nv)³.

³ Veraart & Maréchal 2016a, Figuur 11.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek te Plantentuin Meise, fase 1

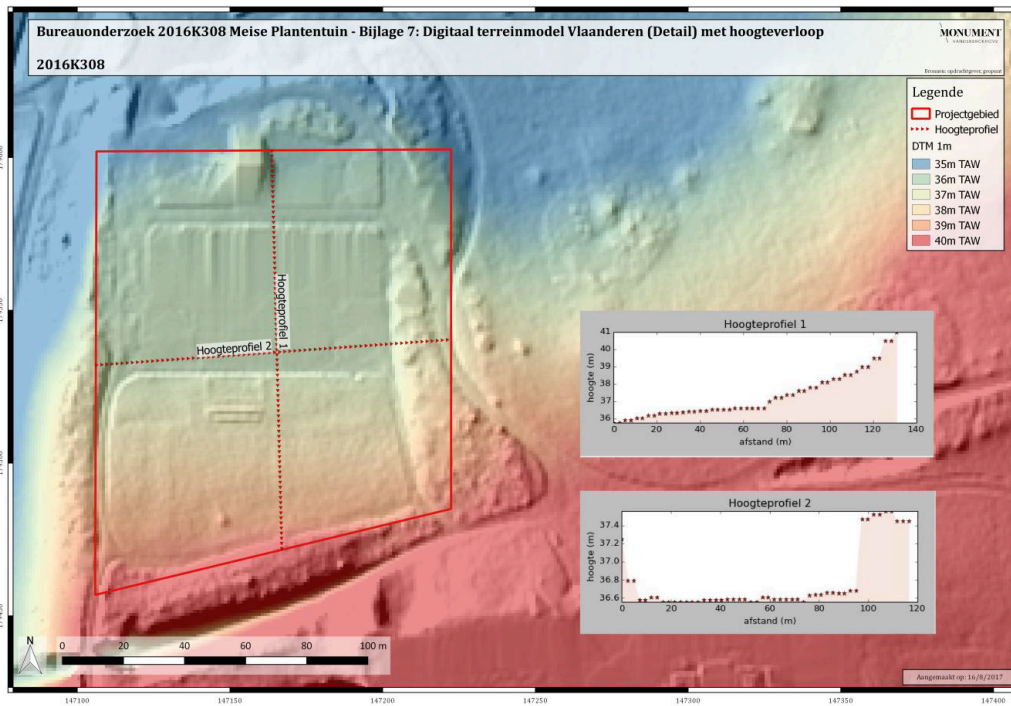

Fig. 1.2: Digitaal terreinmodel (detail) met aanduiding van het projectgebied en het hoogteprofiel (Bron: Monument Vandekerckhove nv)⁴.

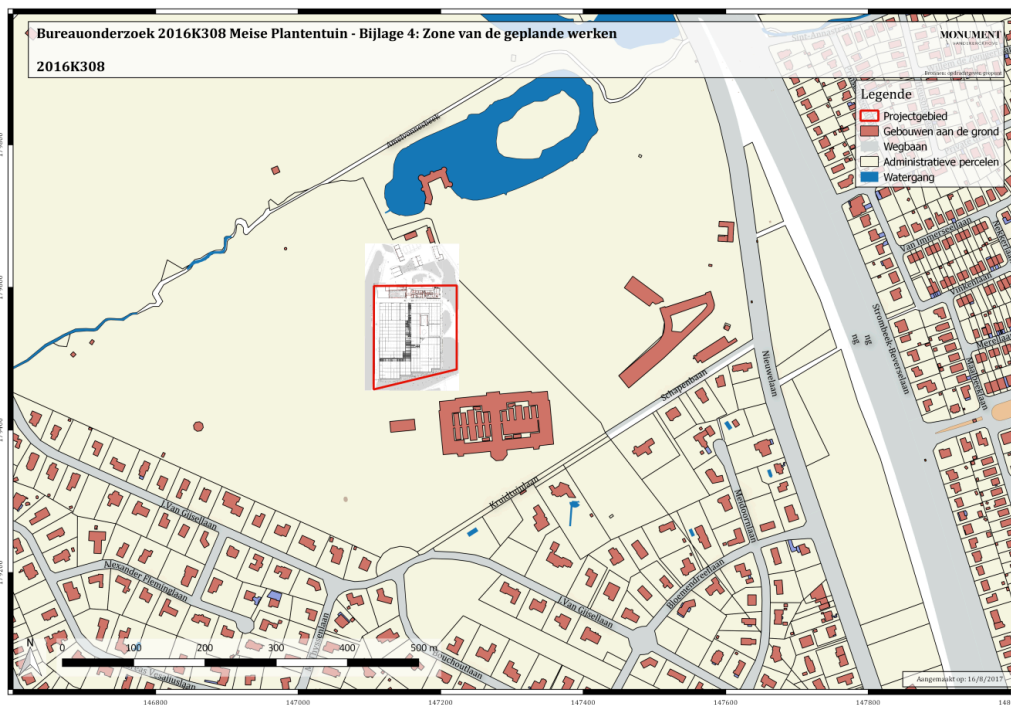

Fig. 1.3: Gegeoreferereerd plan van het projectgebied (Bron: Monument Vandekerckhove nv)⁵.

⁴ Veraart & Maréchal 2016a, Figuur 15.

⁵ Veraart & Maréchal 2016a, Figuur 1.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek te Plantentuin Meise, fase 1

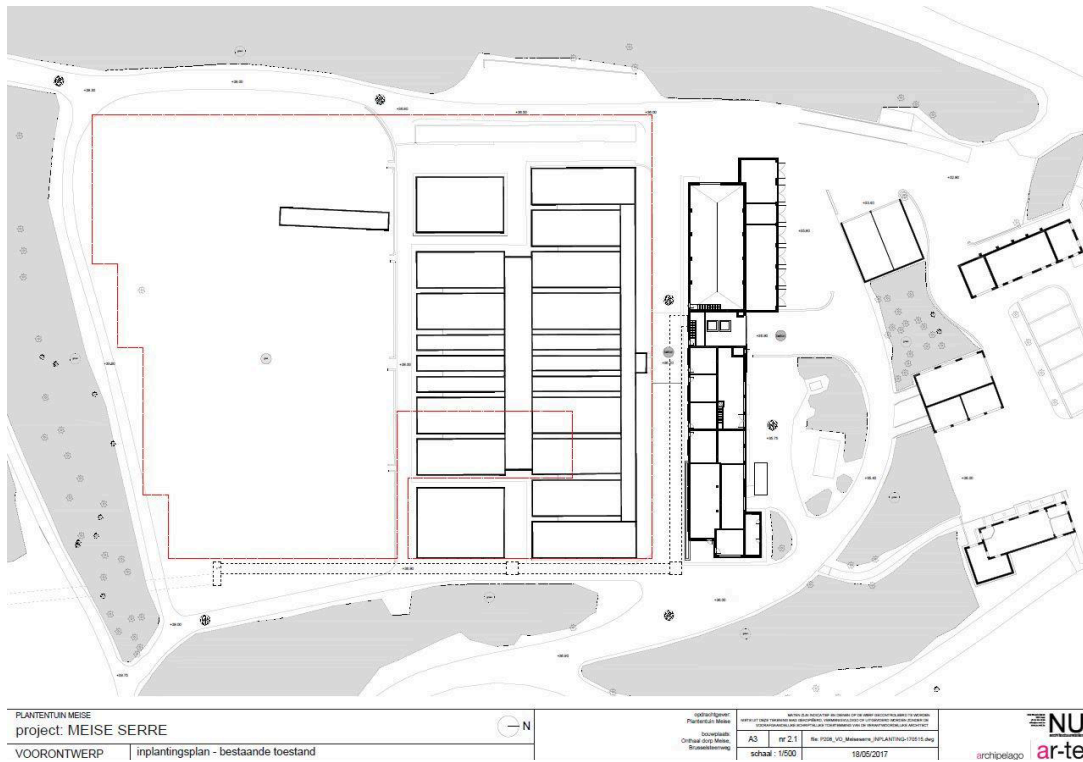

Fig. 1.4: Bestaande toestand van het terrein met aanduiding van het projectgebied (rood) (Bron: Monument Vandekerckhove nv)⁶.

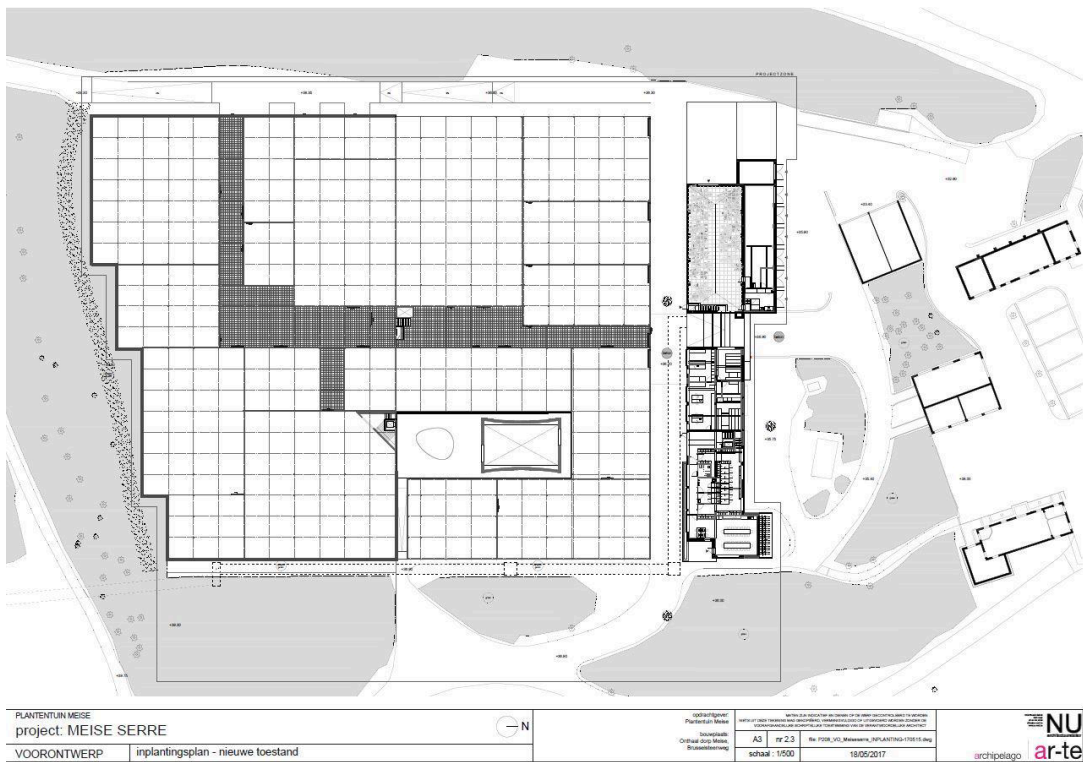

Fig. 1.5: Plan van de nieuwe gebouwen (Bron: Monument Vandekerckhove nv)⁷.

⁶ Veraart & Maréchal 2016a, Figuur 2.

⁷ Veraart & Maréchal 2016a, Figuur 6.

Nota: Het archeologisch vooronderzoek te Plantentuin Meise, fase 1

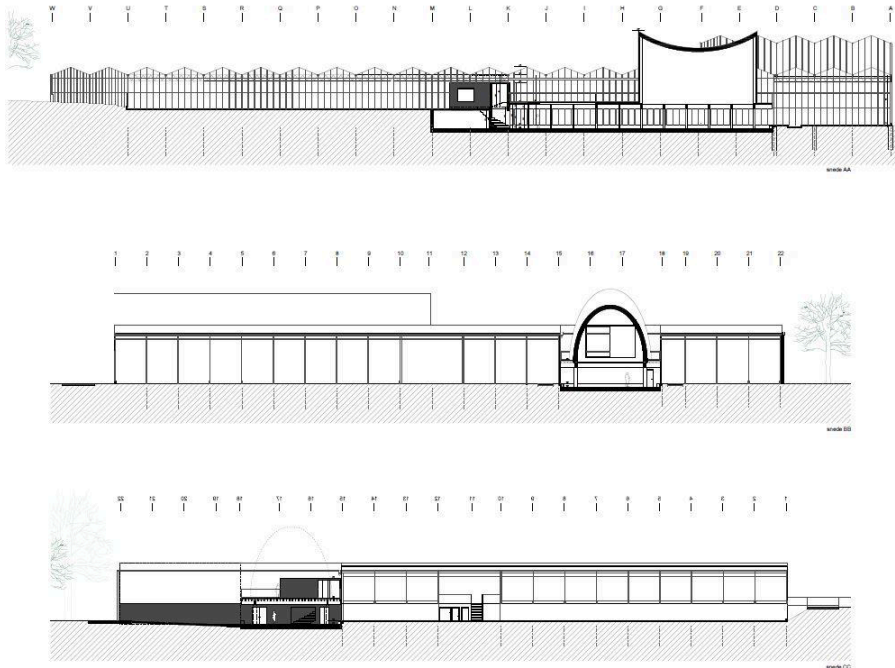

Fig. 1.6: Doorsnedes (resp. Z-N, N-O en O-W) van het geplande serrecomplex (Bron: Monument Vandekerckhove nv)⁸.

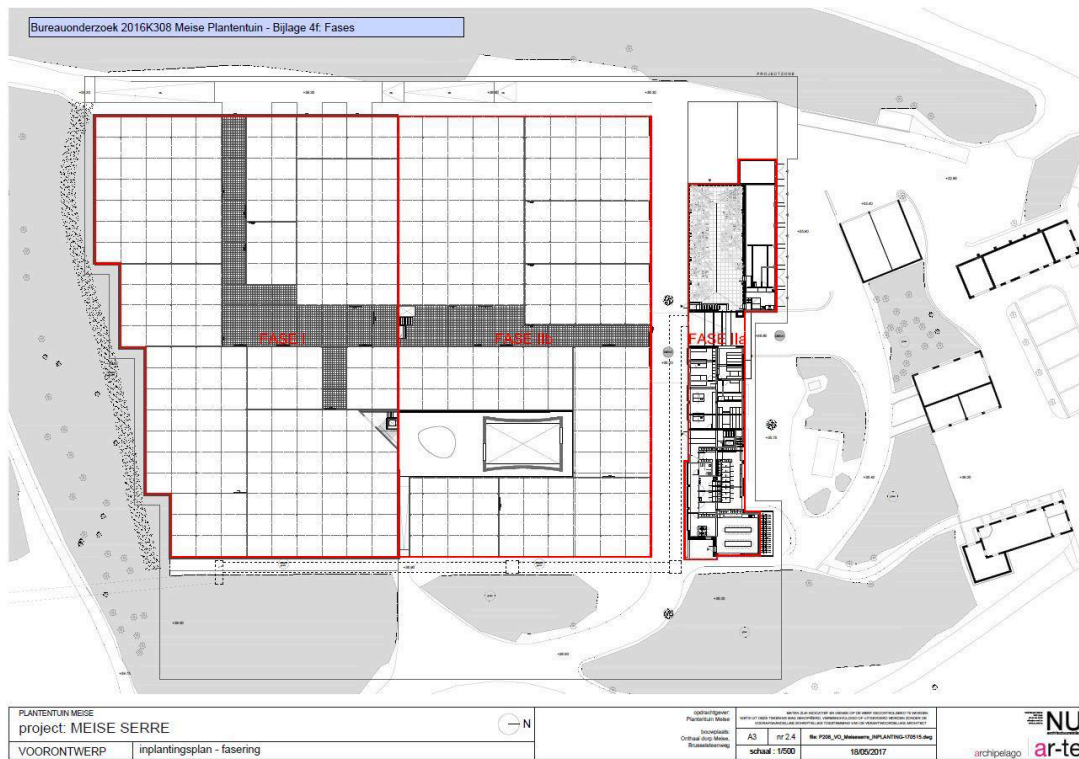

Fig. 1.7: Fases van de geplande werken (Bron: Monument Vandekerckhove nv)⁹

⁸ Veraart & Maréchal 2016a, Figuur 9.

⁹ Veraart & Maréchal 2016a, Figuur 7.

Bibliografie

Literatuur:

Veraart D. & Maréchal S. 2016a: Archeologienota: Plantentuin Meise (prov. Vlaams-Brabant) – Verslag van resultaten bureauonderzoek, Ingelmunster.

Veraart D. & Maréchal S. 2016b: Archeologienota: Plantentuin Meise (prov. Vlaams-Brabant) – Programma van maatregelen, Ingelmunster.

Websites:

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

<https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3474>